

by odporovala jen úmluva sprostující povozníka již předem ručení za škodu způsobenou úmyslně jím samým nebo lidmi, za něž ručí, avšak o důkaz, že ztracené zboží odcizili lidé žalované společnosti, se žalující strana ani nepokusila. Není též správným tvrzení dovolatelovo, že odepíráním ručení za vykradení přepravovaného zboží porušuje žalovaná společnost svou přirozenou, přijetím zboží k přepravě převzatou povinnost ochrany zboží před zloději. Podle § 84 dopravních podmínek neodepírá společnost toto ručení, nýbrž požaduje, by druhá strana, trvá-li na něm, nechce-li nebezpečí krádeže sama nésti nebo jinde a jinak se proti němu pojistiti, zaplatila mimo dovozní také ještě pojišťovací premii, kterou se společnost sama zajišťuje proti možné náhradní povinnosti. Společnost přepravuje podle toho zboží za dvojnásobnou sazbu; za obyčejné, při nichž odpadá ručení za škody nezpůsobené úmyslně, a za zvýšené, při nichž společnost ručí za všechny škody uvedené v § 84 podmínek a v § 3 přílohy D. Ana v souzeném případě žalující strana nepojistila zboží ani u žalované společnosti, ani u jiné pojišťovny a ušetřila tak pojišťovací premii, nemůže škodlivé násled. své šetrnosti přesunovati na bedra žalované strany.

Čís. 9472.

Ten, komu přísluší proti jinému nárok na plnění, může žádati toto plnění hned, není-li pro ně smluvně lhůta. Ten, komu druhá strana odevzdává, pokud se týče ten, kdo naléhá na odevzdání koupené věci, musí býti zpravidla sám se své strany hotov splniti svůj vzájemný závazek, nesplnil-li jej již dříve. Není však vyloučena úmluva, že ta neb ona strana má býti povinna plniti napřed. K tomu se však vyžaduje, by vůle stran směřovala k tomu, by onen pravidelný vzájemně se podmiňující vztah oboustranného plnění byl změněn tak, že jedna strana za všech okolností má býti povinna plniti napřed.

Byla-li pro depurační povinnost prodávatele nemovitosti stanovena konečná lhůta knihovním vkladem kupní smlouvy, jenž se měl státi teprve po splnění závazku kupitele (zaplacení kupní ceny), nemůže kupitel činiti zaplacení kupní ceny závislým na předchozím výmazu knihovních závad.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1929, Rv I 132/29.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaných jednak faktického odevzdání domu koupeného od žalovaných jednak toho, by ji žalovaní hned pustili do držby pokoje vedle kuchyně žalovaných v prodaném domě. Žalovaní namítli, že žalobkyně dosud nezaplatila kupní cenu, pokud se týče její zbytek po srážce knihovních dluhů, jež žalobkyně měla podle úmluvy převzít na započtení do kupní ceny. Žalobkyně namítla zase proti tomu, že nebyla a není povinna zaplatiti kupní cenu, dokud žalovaní nedostáli svému depuračnímu závazku. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Prvý soudce zjistil, že část kupní ceny 25.000 Kč, vykázaná v písemné kupní smlouvě ze dne 17. března 1928 jako hotově zaplacená, nebyla ve sku-

tečnosti zaplacená, naopak že se podle ujednání zaplacení této částky žalovaným mělo státi teprve 25. března 1928. Dále zjistil, že se zaplacení této částky ani nestalo 25. března 1928 a že písemná kupní smlouva ze dne 17. března 1928 měla býti odevzdána Leopoldu M-ovi k uschování a že vlastnické právo žalobkyně mělo býti vloženo teprve po splnění závazku žalobkyně, nejdříve však při nejmenším po zaplacení první splátky 25.000 Kč, dále zjistil, že usnesením ze dne 2. dubna 1928 k žádosti z téhož dne bylo pro žalobkyni vloženo právo vlastnické k domu, ač žalobkyně první splátku na kupní cenu nesložila, a zjistil, že se žalovaní zavázali, písemnou kupní smlouvou dáti vymazati na své útraty kromě břemen váznoucích pod C 66, 67 a 74 veškerá další břemena, která by na předmětu koupě vážla až do knihovního vkladu tržové smlouvy. Tato zjištění nejsou odvolatelkou napadena. Byla proto podle § 498 c. ř. s. i odvolacím soudem vzata na základ rozhodnutí. Předpoklad pro odepření plnění žalobkyně z důvodu § 1052 obč. zák. snaží se žalobkyně teprve odvoláním uplatňovati, neboť za řízení v první stolici netvrdila a neuplatňovala, že vzájemné plnění žalovaných jest ohroženo jich špatnými majetkovými poměry, o nichž nevěděla, naopak jen uváděla, že jest ochotna kupní cenu zaplatiti, jakmile žalovaní dostojí odbřemeňovacímu závazku nebo závady ty na srážku kupní ceny převezmou a tvrdila, že první splátku 25.000 Kč proto nedodržela, že po uzavření kupní smlouvy byla vložena pohledávka Julia G-a 33.000 Kč. Následkem toho vše to, co odvolatelka v tomto směru v odvolání uvádí, jest nepřipustnou novotou podle § 482 c. ř. s. Než, i kdyby toho nebylo, nemá v souzeném případě ustanovení § 1052 obč. zák. proto místa, že o závadách do dne uzavření smlouvy na domě váznoucích žalobkyně věděti mohla, exekuční zástavní práva pro pohledávky Karolíny B-ové teprve dne 23. března 1928 vložena jsou nepatrná, pro pohledávku Juliana J-a vloženo exekuční právo zástavní až 31. března 1928, tedy v době, kdy žalobkyně nedostála závazku dne 25. března 1928 složití splátku 25.000 Kč a, pokud jde o poznámku pořadí k zajištění pohledávky 30.000 Kč s přísl. na základě podání ze dne 20. března 1928 povolenou, nejde vůbec o zápis zástavního práva a v pořadí poznámky dosud zástavní právo zapsáno nebylo. Následkem toho se až dosud majetkové poměry žalovaných proti stavu z doby uzavření kupní smlouvy nezhoršily tak, by odůvodnily u žalobkyně odmítnutí plnění z její strany. Tvrzení odvolatelky, že žalovaní byli podle dohody povinni k depuraci bez určení lhůty, odporuje bezvadnému zjištění prvního soudce, neboť tento na základě svých zjištění došel k závěru, že žalobkyně byla povinna plniti napřed, ježto měla dne 25. března 1928 složití 25.000 Kč, kdežto depurační povinností žalovaných byl stanoven konečný termín knihovním vkladem kupní smlouvy, což, jak z výpovědí svědků plyne, státi se mělo teprve po splnění závazku žalobkyně. Následkem toho první soudce právem, ano jest zjištěno, že žalobkyně nesložila ani první splátku dne 25. března 1928 splatnou, ani další poplatek dne 23. dubna 1928 splatný, opíraje se o ustanovení § 1052 obč. zák. uznal, že žalovaní jsou oprávněni odepřítí faktické odevzdání domu žalobkyni, poněvadž prohlášení její, za kterých podmínek chce nyní plniti, odpo-

ruje ustanovením kupní smlouvy. I závěr prvního soudce, že žalovaným nebylo kupní smlouvou zakázáno až do knihovního vkladu této smlouvy nemovitost zatížit, jest uznati za správný, ježto předmětem depurace podle závazku žalovaných nebyly jen závady v době uzavření smlouvy, nýbrž všechna břemena, která by až do knihovního vkladu smlouvy vážla a k výmazům těm podle úmluvy měli dosti času do doby, než po předchozím plnění žalobkyně mohlo by dojiti ke knihovnímu vkladu kupní smlouvy. Žalobkyně se sama octla v prodlení s plněním a nemůže proto žádati na žalovaných vzájemné plnění, dokud dříve nedostojí svým závazkům. Jsou proto veškeré vývody odvolatelky, jimiž prokázati chce porušení zásad dobré víry na straně žalovaných, bezpředmětné, poněvadž dosavadním jednáním žalovaní neučinili splnění svého na předchozím plnění žalobkyně podmíněného závazku nemožným a má žalobkyně nejméně práva žalovaným vytýkati věro-
 omnost, když na celou trhovou cenu 75.000 Kč jen 500 Kč zaplatila, ač lhůta k úplnému zaplacení tržové smlouvy dávno již prošla a knihovního vkladu vlastnického práva jen tím dosáhla, že proti úmluvě od Leopolda M-a kupní smlouvu, u něho deponovanou pro dobu, než své závazky splní, si předčasně opatřila.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolatelka uplatňuje dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. a vytýká, že odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně, potvrdiv zamítavý rozsudek soudu první stolice v podstatě z těchže důvodů. Dovolání jest důvodné, byť i s jeho nazíráním na věc nebylo lze ve všem souhlasiti. Dovolatelka se domáhá žalobou jednak faktického odevzdání domu koupeného od žalovaných, jednak toho, by žalovaní ji hned pustili do držby pokoje vedle kuchyně žalovaných v prodaném domě. Žalovaní namítají, že žalující kupitelka dosud nezaplatila kupní cenu, pokud se týče její zbytek po srážce knihovních dluhů, jež žalobkyně podle úmluvy měla převzít na započtení do kupní ceny, a žalobkyně proti tomu zase namítá, že nebyla a není povinna zaplatiti kupní cenu, dokud žalovaní nedostáli svému depuračnímu závazku. Pokud jde o smluvený způsob plnění hlavních závazků obou stran z kupní smlouvy (odevzdání předmětu koupě, zaplacení kupní ceny), zjistily nižší soudy, že žalující kupitelka byla povinna zaplatiti kupní cenu dne 25. března 1928 částkou 25.000 Kč a pak dne 20. dubna 1928 zbytkem, kdežto užitky, práva i břemena a nebezpečí koupené nemovitosti měly přejíti na žalobkyni dne 1. dubna 1928. Že toto ustanovení smlouvy zahrnuje v sobě též závazek žalovaných, by řečeného dne prodaný dům žalobkyni skutečně odevzdali, nebylo ve sporu vůbec bráno v pochybnost a obě strany zřejmě z toho vycházejí. Je dále nesporno, že dosud žádná ze stran nesplnila, zejména že žalobkyně ani dne 25. března 1928 ani později kupní cenu ani zcela ani z části nezaplatila. Jde nyní především o to, zda a za jakých předpokladů může se žalobkyně vzhledem ke zjištěnému stavu věci domáhati na žalovaných ode-

vzdání koupeného domu, ač sama dosud svůj závazek nesplnila, ale ovšem již v žalobě prohlásila, že jest ochotna buď zaplatiti kupní cenu, až by žalovaní dostáli svému depuračnímu závazku, nebo převzítí na srážku z kupní ceny i ostatní knihovní břemena. Budiž hned na tomto místě podotčeno, že podle zjištěné úmluvy stran měla žalobkyně na srážku z kupní ceny 75.000 Kč převzítí jen určité knihovní dluhy a zbytek kupní ceny byla povinna zaplatiti hotově. Pokud se nyní nabízí na místě hotového zaplacení převzítí i ostatní břemena k započtení na kupní cenu, nemá to vůbec opory v tom, co podle závazného zjištění nižších soudů bylo mezi stranami ujednáno, a jde proto o jednostranný projev žalobkyně, jenž pro spor nemá významu a k němuž nelze vůbec přihlížeti. Z ustanovení §§ 1052, 471, 904, 1170 a 1162 obč. zák. vyplývá základní zásada právní, že ten, komu přísluší proti jiné osobě nárok na plnění, může žádati toto plnění hned, není-li určitá doba pro plnění smluvena, jakož i, že ten, komu druhá smluvní strana odevzdává, pokud se týče kdo naléhá na odevzdání, musí zpravidla (t. j. pokud úchylka neplyne ze zákona nebo ze zvláštní úmluvy, o čemž hned se stane další zmínka) i sám ze své strany býti hotov splniti svůj vzájemný závazek, jestliže jej nesplnil již dříve. Při oboustranných smlouvách přejímají se právě závazky zpravidla jen k vůli a za předpokladu zajištěného vzájemného plnění a nemá proto žádná strana býti nucena, by plnila druhé, není-li ujištěna vzájemným plněním této druhé strany. Jelikož však tu jde o předpisy rázu dispositivního není ovšem vyloučena úmluva stran, že ta neb ona strana má býti povinna plniti napřed, jak je tomu na př. při úmluvě o plnění na úvěr, ujednání splátek a pod. (srov. § 1063 obč. zák.). Taková úmluva může ovšem míti v zápětí jednak, že strana, která podle ní je povinna plniti napřed, nemůže naléhati na plnění, dokud sama nesplnila, jednak vylučuje zpravidla (vyjmouc případ druhé věty § 1052 obč. zák.) uplatnění zadržovacího práva, jehož jinak lze se dovolávati námitkou, že strana, naléhající na plnění, sama ještě smlouvu nesplnila. Aby však tyto účinky skutečně nastaly a zejména, by bylo nutno zachovati smluvenou posloupnost vzájemných plnění i v případě, když původně stanovené lhůty pro plnění již uplynuly, k tomu se nutně vyžaduje, by při tom nešlo jen o vedlejší podmínky platební, jež nebyly však shodnou vůlí stran učiněny podstatnou součástí smlouvy, nýbrž by vůle stran směřovala právě k tomu, by onen pravidelný, vzájemně se podmiňující vztah oboustranného plnění byl změněn tak, že jedna strana za všech okolností má býti povinna plniti napřed s účinky nahoře uvedenými. Zda tomu tak jest či-li nic, bude posouditi podle okolností případu. Povšechně lze říci jen tolik, že převzetí závazku plniti předem ve smyslu zde vyloučeném, vždy předpokládá, by tu byl pro to rozumný důvod a účel, zejména rázu hospodářského, jak tomu zpravidla bude při smluvené dodávce na úvěr, na splátky a pod., tak na př. když si kupitel vymínil, že napřed musí mu předmět býti dodán a on pak bude cenu spláceti ve lhůtách (má si ji na př. koupeným strojem teprv postupně vydělati), nebo naopak když si prodávatel vymínil, že mu cena musí býti napřed zaplacená a on pak teprv zboží dodá (teprv pak je chce vyrobiti nebo si opatřiti).

Posuzuje-li se z těchto hledisek souzený případ, kde žalobkyně měla dne 25. března 1928 složit první splátku 25.000 Kč, načež mohla dne 1. dubna 1928 žádati odevzdání domu a byla pak povinna dne 20. dubna 1928 zapraviti zbytek kupní ceny, nelze tomuto ujednání o časové posloupnosti vzájemných plnění stran přikládati takový význam a dosah, že by i dnes (pokud se týče v době vynesení rozsudku v prvé stolici dne 19. června 1923 § 406 c. ř. s.), kdy všechny tyto lhůty již uplynuly, žalobkyně musela napřed složit oněch 25.000 Kč, by mohla žalobou žádati odevzdání koupeného domu. Naopak jest uznati, že po uplynutí původních lhůt, an nebyl prokázán, ba nebyl ani tvrzen důvod, proč by žalobkyně i po tom za všech okolností měla býti povinna napřed zaplatiti 25.000 Kč, by mohla žádati faktické odevzdání domu, nastupuje v této příčině pravidelný stav, že každá strana jest oprávněna žádati od druhé strany smluvené plnění, tedy i žalobkyně odevzdání koupeného domu, a musí jí býti vyhověno, ovšem k námitce žalovaných, že kupní cena nebyla dosud zaplacená, jen proti tomu, že žalobkyně zároveň zaplatí žalovaným z ruky do ruky celý nedoplatek kupní ceny. Tomu není na závadu tvrzení žalobkyně, že první splátku 25.000 Kč nesložila proto, že na nemovitost, o kterou jde, po sjednání kupní smlouvy byla vložena poznámka pořadí pro pohledávku Julia G-a 33.000 Kč a že nebyla a není povinna zaplatiti kupní cenu, dokud žalovaní nedostáli svému závazku k depuraci. Nižší soudy zjistily podle obsahu kupní smlouvy a na základě svědeckých výpovědí způsobem závazným i pro dovolatelku i pro dovolací soud, že se žalovaní zavázali dáti na své útraty vymazati veškerá další břemena, která by na koupené nemovitosti vážla až do knihovního vkladu kupní smlouvy, že tedy depurační povinnosti žalovaných byla stanovena konečná lhůta knihovním vkladem kupní smlouvy, což podle zjištěné úmluvy stran státi se mělo teprve po splnění závazku žalobkyně. Z toho právem nižší soudy usoudily, že tato úmluva ovšem vylučuje, by žalobkyně mohla zaplacení kupní ceny činiti závislým na předchozím výmazu knihovních závad. Naopak, měla-li žalobkyně napřed, dne 25. března, zapraviti splátku 25.000 Kč a pak měli jí žalovaní dům dne 1. dubna odevzdati, plyne z toho, že žalovaní měli od žalobkyně onou splátkou obdržeti napřed fond, z něhož by mohli provésti depuraci, a proto může žalobkyně žádati proti zaplacení kupní ceny jen odevzdání domu nikoli však odevzdání depurovaného domu, neboť žalovaní depuraci jeho povinni jsou podle hořejšího úmyslu smlouvy provésti až po obdržení kupní ceny. Po této stránce neprovádí tedy dovolatelka uplatněný dovolací důvod po zákonu, pokud se rozchází svými vývody s odvolacím zjištěním a pokud buduje na okolnostech v řízení soudu prvé stolici nepřednesených, které odvolací soud právem považoval za novoty v jeho řízení podle § 482 c. ř. s. nepřipustné, které ani v odvolacím řízení nepřestávají býti novotami, k nimž dovolací soud nemůže přihlížeti při přezkumu správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem. Jmenovitě dovolatelka v řízení před soudem prvé stolice vůbec netvrdila, že vzájemné plnění žalovaných, zejména, co se týče jejich závazku k depuraci, jest ohroženo jejich špatnými majetkovými poměry, o nichž nevěděla (§ 1052 druhá věta obč. zák.), ani neuplat-

nila, že úmluva o tom, do kdy depurace měla býti provedena, zejména, že se tak nemuselo státi dříve, než by žalovaní obdrželi kupní cenu, stala se napotom ať již z toho neb onoho důvodu neplatnou nebo bezúčinnou. Proto není třeba obíratí se blíže otázkou, pokud neplnění depuračního závazku, převzatého prodátelem nemovitosti, vůbec opravňuje kupitele, by zadržoval kupní cenu, a netřeba ani zvlášť zdůrazniti, že ani tehdy, kdyby bylo lze přiznati dovolatelce — jakkoliv tomu podle stavu sporu tak není — takové právo, neplynul by z toho důsledek, že by žalovaným musela postačiti pouhá projevená ochota žalobkyně zaplatiti kupní cenu, jakmile žalovaní by dostáli depuračnímu závazku, a že by žalovaní mohli býti odsouzeni odevzdati dům, aniž by tato jejich povinnost byla činěna závislou na současném zaplacení kupní ceny žalobkyní, jak patrně míní dovolatelka. Tím žalobkyně neprávem upírá žalovaným pro nesplnění hlavního závazku kupitelova z kupní smlouvy (zaplacení kupní ceny) zadržovací právo, které sama sobě osobuje (jak bylo doličeno — neprávem) z toho důvodu, že žalovaní nesplnili vedlejší závazek depurační. Zamítnutí žaloby na odevzdání domu, jak je vyslovily nižší soudy, bylo by ovšem nutným jen tehdy, kdyby se vzájemné plnění žalobkyně mělo státi předem (t. j. kdyby žalobkyně i dnes byla povinna napřed složití kupní cenu, by mohla žádati odevzdání domu, což bylo již vyvráceno), a i v takovém případě mohla by ostatně žaloba býti zamítnuta jen pro tentokráte, nýbrž jediným důsledkem toho podle ustálené judikatury může býti, že žalovaní budou odsouzeni splniti žalobní nárok proti tomu, že žalobkyně současně splní svůj vzájemný závazek tak, jak to odpovídá smluveným podmínkám. Ve věci samé nebylo však dovolacímu soudu lze rozhodnouti, poněvadž nebylo přesně zjištěno a ani jinak nelze ze spisů bezpečně seznati, které dluhy a v jaké výši měla žalobkyně podle smlouvy převzítí na srážku kupní ceny a kolik podle toho činí zbytek kupní ceny, jež bude žalobkyni zaplatiti v hotovosti.

Čís. 9473.

Vydražitelův nárok na vydání příslušenství vydražené nemovitosti, jež není již v držení povinného, nýbrž v ruce třetí osoby, nepatří do exekučního řízení, nýbrž na pořad práva.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1929, R II 411/29.)

Žalobkyně vydražila ve vnučené dražbě nemovitost. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se na žalovaných vydání gatru, jež prý byl příslušenstvím vydražené nemovitosti a jež dřívější majitel vydražené nemovitosti prodal žalovaným. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Důvody: Žalobkyně žádá vydání gatru, který jest příslušenstvím nemovitosti, které nabyla jako vydražitelka ve vnučené dražbě. Podle § 156 poslední odstavec ex. ř. stane se odevzdání nemovitosti jakož i prodaného příslušenství na vydražitele teprve po splnění všech dražebních podmínek exekučním soudem